

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 286. An & qualiter sciens pretium mercium brevi tempore augendum vel minuendum possit nunc emere aut vendere pretio currente.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Leff. l. c. n. 24. Salaf. l. c. du. 29. Medin. &c. Eò quòd pretio æstimabile sit, quòd rebus conquirendis, conservandis distrahendis attendendo, alias occupationes & lucrandi occasiones relinquunt. Verùm, ut notat de Lugo. l. c. num. 88. hoc est vendere rem ultra verum ejus valorem, utpote in cujus æstimatione veniunt expensæ, curæ illæ & lucra mercatorum, ut exinde resultat pretium vulgare seu naturale. Unde etiam ait, fatentibus id ipsum citatis AA. posse non solum mercatores, sed & alios, qui tale officium non habent, & tales expensas non fecerunt, eodem pretio rem vendere, quò illa vendi solet à mercatoribus, quia illud tunc est pretium vulgare justum. Unde quoque monet, non posse mercatorem compensare sibi expensas à se factas augendo pretium, quando alii mercatores, qui minores expensas fecerunt eadem merces communiter minoris vendunt, sed debere suo infortunio imputare, quòd merces magno dispendio attulerint ad locum, in quo earum pretium vulgare minus erat.

Quest. 285. An peregrinis & exteris carius liceat vendere, quam indigenis?

Resp. Regulariter id non licere, pro ut sumitur ex c. 1. h. t. ubi Presbyteri, id est, Parochi jubentur monere plebes suas, ut non carius vendant transeuntibus; quàm in mercato, id est, foro, in quo res venales exponuntur, vendere possunt. Gonz. in c. c. 1. n. 2. & 5. Barbof. ibid. num. 7. Pirh. h. t. n. 18. Wiestner. n. 51. Estque ratio non tantum, quia pietatis & caritatis ratio exigit, ut peregrini & transeuntes humaniter tractentur, Arg. *Can. quiescamus. dist. 42. & c. unic. de cleric. peregr.* Sed etiam, quia est justitia, ut res, quæ venales exponuntur, præcipuè quæ ad victum, vestitum, habitationem spectant, non vendantur pretio majore, quàm quod communi usu fori receptum est; forum autem publicum & commune regulariter loquendo constitutum tam pro exteris quam indigenis, & ad utrosque se habet pari ratione. Dixi: *regulariter*: si enim propter adventum multorum cresceret multitudo emptorum, unde crescerent pretia rerum, posse tunc merces vendi carius, nimirum illo aucto pretio, exteris, indigenis verò pretio minore, nimirum quod antea vigeat illo loco, remisso illis liberaliter illo augmento pretii, docent Molin. tr. 2. d. 346. num. 2. Tambur. in decal. l. 8. tr. 3. c. 4. §. 3. n. 8. Pirh. h. t. n. 19. Wiestn. n. 52. Leff. l. c. du. 4. num. 30. Qui tamun addit limitationem; si res in ea sint copia, ut tam pro indigenis quàm exteris sufficiant; aliàs cresceret pretium pro omnibus propter penuriam mercium & emptorum multitudinem. Et sic habere alicubi usum, dum classis Indica appellit ad portum aliquem confluentibus illuc emptoribus, ait de Lugo. *cu. d. 36. n. 51.* quamvis addat, meliùs dici à Lessio & Salaf. absolutè etiam tunc crescere pretium pro indigenis propter copiam emptorum, venditoris tamen nolendo uti jure suo incrementum pretii remittere indigenis, quod poterunt non secus, ac potest quis amicis suis vendere eodem pretio, quo ipse emerat, nihil lucrando, ab aliis autem exigere pretium consuetum. Idque etiam ex ea ratione, quia indigenæ manent in eodem loco, & possunt differre emptionem, usque dum pretium decreseat.

Quest. 286. An & qualiter sciens pretium mercurum brevi tempore augendum vel diminuendum possit nunc emere aut vendere pretio corrente?

1. Resp. primò: Sciens pretium seu valorem rei brevi diminuendam ob deteriorationem rei brevi futuram ex causa aliqua ipsi rei intrinseca. V. g. equum citò defecturum ex vicio aliquo illi intrinseco, non potest, vicio hoc non manifestato, rem vendere pretio corrente, vel aliàs ordinario; sed debet tantum in pretio diminuere, quanti deterioratio futura æstimatur. Castrop. *tract. 33. d. 5. p. 15. num. 1.* cum communi.

2. Resp. secundò: Ubi tamen diminutio vel auctio valoris futura causam habet ab extrinseco. V. g. ex decreto ob sterilitatem vel copiam mercium futuram, posse adhuc rem vendi & emi pretio corrente ab eo, cui privatim cognita est hæc auctio vel diminutio futura. Probabilius censent D. Thom. 2. 2. q. 77. a. 8. ad 4. Cajet. *ibidem.* Sotus l. 6. de *Just. q. 3. a. 2. ad 5.* Sylv. v. *emptio. qu. 15. n. 16.* Covar. *reg. peccatum. p. 2. §. 4. n. 6.* Molin. l. c. d. 354. Leff. l. c. c. 21. du. 5. Salaf. *tr. de empt. du. 32.* Valent. d. 5. q. 10. p. 4. Rebell. *de oblig. Just. p. 2. l. 9. q. 6.* & alii, quos citant & sequuntur Castrop. l. c. n. 3. de Lugo. d. 26. f. 7. §. 2. n. 139. contra Jo. Medin. Rodrig. & alios ab eodem & Covar. relatos, quorum sententiam probabilem dicit Castrop. negantes sine injustitia rem pretio corrente tunc vendi posse emptori futuræ diminutionis ignaro, nisi fortè rem ante illam diminutionem consumpturus esset. Prioris sententia (quæ confirmatur exemplo Patriarchæ Josephi pretio corrente ementis magnam frumenti copiam, cujus augendum pretium ob sterilitatem futuram noverat) ratio est; quia justum est pretium, quod æquivaleret valori rei, quem ea de facto habet vel à lege vel à communi æstimatione, non obstante, hanc communem æstimationem niti ignorantia eventus futuri, & pro nunc futuram non esse, si sciretur ille eventus. Nam valor rei vulgaris ex communi hominum æstimatione, undecunque ea concepta, provenit, non secus ac valor legitimus à lege, quamdiu lex perseverat. Unde etiam sicut illa æstimatio non concipitur ab eventu uni alterive noto singulariter, sed ab eo communiter noto, sic etiam incrementum & decrementum valoris naturalis non dependet nisi ab eventu communiter noto. Nec dici potest, quòd emptio illa emptori sit involuntaria simpliciter ex eo, quòd per errorem seu ignorantiam, nihil cogitans de diminutione futura, tanti emerit, non empturus, si sciret pretium mox imminuendum, quemadmodum contractus matrimonialis ex inde non est simpliciter involuntarius, quòd quis ducat in uxorem ignobilem, quam juxta communem opinionem putat esse nobilem, non ducturus illam, si sciret ignobilem. Quanquam in hoc sit disparitas aliqua, quòd communis ista æstimatio faciat pretium justum; communis vero illa opinio non faciat nobilem. Unde jam inharendo dictæ rationi, Castrop. *loc. cit. num. 4.* deducit sequentia: nimirum ab aliquo validè & licitè vendi domum corrente pretio, quam privatà scientia novit ab hostibus

hospitibus non multò post destruendam. Castrop. *l. c. num. 4.* Item validè & licitè currente pretio elocari domum, quam quis privatim scit. V. g. ob instantem discessionem aulae Principis ex illo loco minoris elocandam; eò quod ematur inhabitatio, cujus pretium desumendum ex tempore, quo fuerit habitata, sed conducatur ematur & vendatur jus ad præsentem & futuram habitationem. Quod jus, cum præsens sit, & communi aestimatione tanti aestimetur in præsens, valida & licita erit locatio, ut probabilius censet Castrop. cum Salas. *loc. cit.* contra Valent. *loc. cit.* Item mutuari posse pecuniam, cujus valorem imminuendum quis scit, cum obligatione tantundem restituendi; cum nihil petatur supra id, quod in præsentem conceditur. Castrop. contra Sylv. Triticum quoque, cujus pretium per legem proximè ferendam minuendum quis secreto accepit à Principe ejusve confiliario, posse vendi pretio currente ante promulgationem illam legis aliis ignotam, contra Molin. Rebell. Sal. Less. sentientes contrarium, eò quòd non liceat aliquem uti privatà notitià legis, quæ omnibus debet esse communis, in aliorum detrimentum, defendit Castrop. *loc. cit. num. 6.* ex ea ratione, quòd spectato rigore juris, possit quis ad merces suas distraendas & vitandum damnum suum uti notitià tali privatà, esto, distractio illa cedat per accidens in detrimentum non intentum aliorum. Exinde autem, quòd lex debet esse communis, cum promulgatur, non sequatur, usum dictæ scientiæ privatæ debere esse communem ante legis promulgationem. Contrarium nihilominus tenet Castrop. *loc. cit. num. 7.* cum Molin. Less. Sal. &c. de bonis confiscandis & libris confingendis, & hinc prohibendis, eos currente pretio distrahi posse ab habente de hoc privatam notitiã, eò quòd ista bona & libri contineant in se moraliter causam confiscationis & prohibitionis, nimirum delictum possessoris, aut authoris vitium; adeoque se habeant tanquam merces vitiosæ. De cætero restrictionem illam, quã aliqui cum Covar. restringunt dicta ad obligationem justitiæ cui illa non repugnare volunt, asserunt tamen esse contra caritatem, quã quilibet obligetur non quaerere lucrum cum alterius jactura, reprobat Castrop. *num. 8.* cum Molin. Less. Salas. &c. eo quòd caritas solum obliget abstinere à lucro iniquo & contra leges; non verò conformi legibus, etsi ex eo per accidens proximo eveniat damnum. Quamvis cavendum dicant, ne exinde proximus in extremam vel gravem necessitatem, quam etiam quisque ex caritate cum aliqua bonorum suorum jactura tenetur vitare, incidat. Uti etiam ex justitiã cavendum, ne venditor per se vel alios emptori persuadeat, non esse pretium minuendum, & fallaciter ad emendum inducat. Molin. Less. Rebell. Castrop. *loc. cit. num. 9.* An autem dicendus sit injustus deceptor, qui interrogatus, an pretium diminuendum sit, silet, vel respondet, se nescire, vel etiam non esse, diminuendum, non ita consentiunt AA. negant Bann. Aragon. Salon. quorum sententiam probabilem dicit Less. apud Castrop. qui tamen ait, se illi sententiã acquiescere nunquam potuisse; eò quòd manifestum sit deceptione etiam conjuncta cum aperto mendacio inducere aliquem ad contrahendum aliis non contracturum cum tali damno suo repugnare justitiæ.

Quest. 287. An is, cui quid vendendum aut emendum commissum designato certo pretio, decrementum illius vel incrementum sibi reservare possit?

1. **R**esp. primò: Si pretium designatum sit summum, & commissarius ultra illud venderet, indubitatum est excessum illum ab eo retineri non posse, sed reddendum emptori. Si verò pretium designatum sit medium, vel infimum, & commissarius venderit ultra illud, manendo intra limites justii pretii, certum quoque est, excessum illum ab eo retineri posse, non solum, ubi constitutus illum expressè, sed etiam si tacitè in hoc consenserit. Censetur autem tacitè in hoc consensisse, ubi nullum ei pro industria & labore stipendium datum, nisi fortè, quod ultra designatum pretium excedat multum ejus laborem & diligentiam. Nav. *c. 23. n. 97.* Salas. *tr. de empt. c. 45. u. 4.* Sa. v. *venditio. n. 11.* & alii, quos citat & sequitur Castrop. *l. c. p. 16. n. 1.*

2. Resp. secundò; Si de retinendo illo, quò infra pretium designatum emit, vel supra illud vendidit, conventum non fuerit neque expressè neque tacitè, retinere illum excessum non potest. Nav. *loc. cit.* Molin. *l. c. d. 363.* Less. *loc. cit. c. 21. num. 19.* Sa. Salas. *LL. cu.* & alii apud Castrop. *loc. cit. num. 2.* iis inhaerentem. Quia nullam habet causam retinendi, quod inductione probat Castrop. quem vide. Qui etiam inter cætera ex dictis infert, factores (idem proportionatè est de aliis, fanulis, proxenetis, administratoribus similibusque) quibus commissum, ut meliore modo, quo possunt aut determinato pretio panum emant, non posse sibi quicquam retinere propterea, quòd minoris emerint, ac pretium determinatum efficit; vel ex prætextu quòd apud alium mercatorem pluri emere potuissent. Quèd si tamen mercator præcisè in gratiam factoris alteriusve deputati rem minoris venderet fortè ob eum finem, ut ad se impostum emptorem præ aliam accederet, non improbabile censet Castrop. cum Molin. posse factorem retinere illud, quò minoris rem ei vendidit mercator non venditurus rem tali minore pretio, si dominus ipse aut alius emisset, eò quòd videatur id esse donatum factori à domino. quamvis bene dicat Molin. esse hoc ipsum plenum scrupulis, & hinc dissuadendum factoribus.

Quest. 288. Quæ sit lesio ultra dimidium justii pretii, & num exinde, vel etiam ex lesione infra dimidium invalida sit emptio vel venditio, aut saltem rescindenda, vel detur actio?

1. **R**esp. ad primum primò: Ut venditor sit & censetur læsus ultra dimidium justii pretii, requiritur, ut vendiderit, seu res ab eo sit empta pretio non attingente medietatem infimi pretii. V. g. Ut rem lege taxatam vel infimo pretio naturali tempore contractus seu venditionis valentem 100. vendiderit infra 50. juxta quod expressè dicitur. *l. 2. C. de rescind. vendit.* & ibi Glossa ab omnibus recepta. Computatur autem medietas hæc per respectum ad infimum pretium, quia pro eo adhuc justè emitur ab illo; ita ut si pretium attingat medietatem hujus infimi pretii, etsi non attingat medietatem pretii summi vel medii, venditor